

Bitkilerin Temel Organlarını Yakından Tanıyalım

Merhaba! Ben bugün bitkileri incelemek için bahçede gezintiye çıktım. Siz de bana eşlik eder misiniz?

Bitkilerin de tıpkı bizimkiler gibi farklı görevleri yerine getiren organlara sahip olduğunu biliyor muydunuz? Kök, gövde ve yaprak, bitkilerin temel organlarıdır. Bunların dışındaki organlar yani çiçek, meyve ve tohumsa her bitkide bulunmaz. Size bu yolculuğumuzda, bitkilerin olmazsa olmaz organları; kök, gövde ve yapraklardan bahsedeceğim.

Bitkinin genellikle toprağın altında bulunan ve toprakla bağlantısını kuran bölümü köktür. Biz de bazen toprak altında ağaç köklerine yuva yapıyoruz. Kökteki emici tüy adlı yapılar, toprakla madde alışverişi yapar. Yani bitkinin yaşamını devam ettirebilmesi için gereksinim duyduğu su ve suda çözülmüş mineralleri topraktan emerek bitkiye alır. Kökler pek çok farklı biçimde olabildiği gibi görevleri de farklı farklı olabilir. İşte size birkaç örnek...

Kazık köklü bitkilerde gövdeden çıkıp kimi zaman çok derinlere gidebilen bir ana kök gelişir. Bir de bu ana kökten ayrılan yan kökler bulunur.

Saçak köklerdeyse ana kök bulunmaz. Gövdeden püskül gibi çok sayıda yan kök çıkar.

Havuç bitkisinin yenen turuncu bölümü de aslında besin depolayan kökleridir.

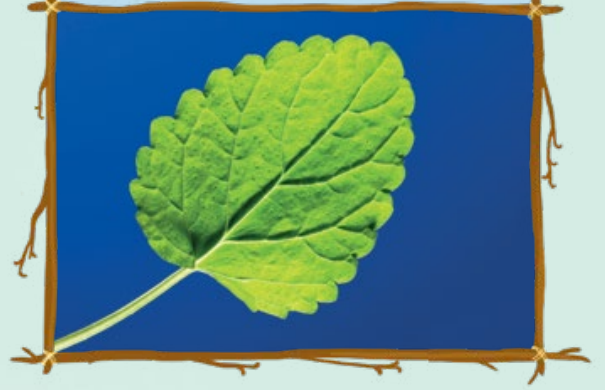

Bitkilerin gövdesi genellikle toprak üstünde bulunur. Bitkinin yapraklarını, dallarını, çiçeklerini ve meyvelerini taşır. Aynı zamanda yeni yapraklar, dallar, çiçekler üretir. Kökler ve bitkinin diğer bölümleri arasındaki madde iletimini sağlamak da gövdenin görevidir.

Gövde yapılarına göre otsu ve odunsu olmak üzere ikiye ayrılır. Biz karıncalar odunsu gövdeleri de yuva yapmak için kullanabiliriz. Bir papatyanın gövdesi otsu, bir elma ağacının gövdesi odunsu gövdeye örnek verilebilir. Ayrıca tıpkı köklerde olduğu gibi gövdenin de su depolayan etli gövde, besin depolayan yumru gövde ve toprak üzerinde ilerleyen sürünücü gövde gibi farklı çeşitleri vardır...

Basit yaprakların ayası tek parçadan oluşur. Yaprakların parlak ve düz bölümüne aya denir.

Gelelim yapraklara. Yapraklar güneş ışığı, su ve havadaki karbondioksiti kullanıp fotosentez yapar. Bunun sonucunda da bitkiler, kendileri ve diğer canlılar için gerekli olan besinleri üretir. Ayrıca fotosentez sonucu açığa çıkan oksijeni de atmosfere verirler. Bitkilerin yapraklarını dökmesi ise boşaltımdır yani yaprakların dökülmesiyle atık maddeler bitkiden uzaklaşmış olur. Yaprakların da ayalarına, damarlarının biçimine, dizilişlerine ve bunun gibi pek çok özelliklerine göre farklı çeşitleri vardır. Bazı arkadaşlarımı bu yaprakların küçük parçalarını taşıırken gördünüz mü hiç?

Burada, kaktüsün etli gövdesini ve diken yapraklarını görüyoruz. Kaktüslerin yapraklarına dokunmayı pek istemeyebilirsiniz.

Patates bitkisinin yiyecek olarak kullanılan bölümü, toprak altında yetişen ve besin depolayan yumru gövdesidir.

Paralel damarlı yaprak

Sürünücü gövde

Merve Çelik
Çizim: Pınar Büyükgüral